

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΒΕΛΓΙΟ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Γενικά χαρακτηριστικά χώρας.....4
2. Δημογραφικά στοιχεία 4
3. Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Θεσμικό πλαίσιο 8
2. Στρατηγική εισόδου στην αγορά 13
3. Καταναλωτικά πρότυπα 15
4. Βιομηχανική ιδιοκτησία 16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

1. Συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας 18
2. Φορολογία φυσικών προσώπων 18
3. Φορολόγηση επιχειρήσεων..... 19
4. Ειδικότεροι φόροι 21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Αναπτυξιακός νόμος –Κίνητρα επενδύσεων 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

1. Διαγωνισμοί -προμήθειες 25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1.Διμερές εμπόριο	26
2.Ελληνικές επενδύσεις στο Βέλγιο.....	26
3.Βελγικές επενδύσεις στην Ελλάδα.....	28
4.Συμπεράσματα - προτάσεις	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Χρήσιμες Διευθύνσεις στο Βέλγιο	31
---------------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΒΕΛΓΙΟ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Γενικά χαρακτηριστικά

Το Βέλγιο είναι μία από τις έξι ιδρυτικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και βρίσκεται στο κέντρο της Δυτικής Ευρώπης. Η θέση της χώρας αποτελεί αναμφισβήτητα ένα από τα κυριότερα πλεονεκτήματά της και η πρωτεύουσα της χώρας, οι Βρυξέλλες, φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών.

Οι υποδομές μεταφορών και επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες σε ολόκληρη τη χώρα. Διαθέτει ένα από τα πλέον ανεπτυγμένα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα στην Ευρώπη ενώ ιδιαίτερα ανεπτυγμένες είναι και οι υποδομές μεταφορών με σύγχρονους αυτοκινητόδρομους, πυκνό σιδηροδρομικό δίκτυο, διεθνή αεροδρόμια (Βρυξέλλες, Λιέγη, Charleroi, Ostend, Αμβέρσα) και θαλάσσιους λιμένες (Αμβέρσα, Zeebrugge, Οστάνδη).

Το Βέλγιο είναι μία ομοσπονδιακή βασιλευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία, με αρχηγό του κράτους τον Βασιλιά Φίλιππο και πρωθυπουργό τον Charles Michel. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από δύο σώματα: τη Βουλή των Αντιπροσώπων (150 μέλη) και τη Γερουσία (60 μέλη). Τον Μάιο του 2014, πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές για την ανάδειξη ομοσπονδιακών και περιφερειακών κυβερνήσεων. Νικητές αναδείχτηκαν το συντηρητικό κόμμα της Φλάνδρας (N-VA) και το σοσιαλιστικό κόμμα (PS) στο γαλλόφωνο μέρος του Βελγίου και τις Βρυξέλλες. Στις αρχές Οκτωβρίου 2014, ο κεντροδεξιός κυβερνητικός συνασπισμός 4 κομμάτων κατέληξε σε συμφωνία, στον σχηματισμό ομοσπονδιακής κυβέρνησης από 3 φλαμανδικά κόμματα (συντηρητικό-εθνικιστικό N-VA, χριστιανοδημοκρατικό CD&V και φιλελεύθερο Open VLD) και 1 γαλλόφωνο κόμμα (φιλελεύθερο MR).

2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Το Βέλγιο έχει έκταση 30.528 τετρ. χλμ. από τα οποία 13.521 τετρ. χλμ. ανήκουν στην περιοχή της Φλάνδρας, 16.845 τετρ. χλμ. στην περιοχή της Βαλλονίας και 162 τετρ. χλμ. στην περιοχή των Βρυξελλών. Με πληθυσμιακή πυκνότητα 370,3 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, είναι μία από τις πλέον πυκνοκατοικημένες χώρες της Ε.Ε. Οι Βρυξέλλες έχουν πληθυσμό 1,2 εκατ. κατοίκους, ενώ άλλες σημαντικές πόλεις είναι η Αμβέρσα (περίπου 1 εκατ. κατοίκους), η Λιέγη και η Γάνδη.

Διοικητικά, διαιρείται σε τρεις γεωγραφικές και διοικητικές περιοχές: τη περιοχή της Φλάνδρας, τη Βαλλονία και τις Βρυξέλλες, οι οποίες υποδιαιρούνται σε δέκα συνολικά επαρχίες που συγκεντρώνουν 589 κοινότητες: 262 στη Βαλλονία, 308 στη Φλάνδρα και 19 στις Βρυξέλλες.

Εκτός από διοικητικές περιφέρειες, οι τρεις αυτές περιοχές αποτελούν και τρεις γλωσσικές κοινότητες: τη γαλλόφωνη, τη φλαμανδόφωνη (ολλανδικά), και μικρό αριθμό από γερμανόφωνους στα σύνορα με την Γερμανία.

3.Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη

Το Βέλγιο είναι μια από τις πλουσιότερες χώρες της Ευρώπης. Σύμφωνα με τους ευρωπαϊκούς διαρθρωτικούς δείκτες, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του Βελγίου, εκφρασμένο σε πρότυπα αγοραστικής δύναμης, ανήλθε σε 119% της ΕΕ-28. Οι ισχυροί κλάδοι της βελγικής βιομηχανίας είναι η χημική βιομηχανία (17% της συνολικής βιομηχανικής προστιθέμενης αξίας), η βιομηχανία τροφίμων (15%), η βιομηχανία βασικών μετάλλων και μεταποιημένων μεταλλικών προϊόντων (12%) και η φαρμακοβιομηχανία (11%).

Η βελγική οικονομία χαρακτηρίζεται από την συνεχώς αυξανόμενη συμβολή των υπηρεσιών στο ΑΕΠ της χώρας. Το 2016, το μερίδιο των υπηρεσιών στη συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία αντιπροσώπευε το 55% (συμπεριλαμβανομένου του χονδρικού και του λιανικού εμπορίου), του οποίου το μερίδιο ανερχόταν σε 14,3% του ΑΕΠ. Η συμμετοχή της βιομηχανίας (συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας) αποτέλεσε το 5,4%, συμπεριλαμβανομένων των κατασκευών. Το υπόλοιπο κατανέμεται μεταξύ των μη εμπορικών υπηρεσιών (περιλαμβάνει υγειονομική περίθαλψη) και της γεωργίας.

Κατά το 2016, η βιομηχανική παραγωγή συνέχισε την ανάπτυξή της (+ 2% σε ετήσια βάση) υψηλότερη από αυτή στην Ευρωζώνη (+ 1,5%) ενώ η παραγωγή στον κατασκευαστικό τομέα παρέμεινε σχετικά σταθερή. Η έλλειψη «φούσκας» στην αγορά ακινήτων συνέβαλε στην άμβλυνση των επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008. Μεταξύ 2014 και 2015, η δραστηριότητα στον τομέα των κατασκευών μειώθηκε κατά 2,6%. Επίσης κατά το 2016, η παραγωγή στον τομέα των κατασκευών μειώθηκε κατά 0,5% σε ετήσια βάση, σε αντίθεση με την Ευρωζώνη όπου η αύξηση ήταν στο 1,8%.

Η Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου εκδίδει δύο φορές το έτος έρευνα σχετικά με τις επενδύσεις των εταιρειών στον τομέα της βιομηχανίας. Το 2016, οι επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 5,7% κυρίως στους τομείς των οχημάτων, χημικών, ξυλείας και μη σιδηρούχων μετάλλων. Οι επενδύσεις των μεγάλων και πολύ μεγάλων επιχειρήσεων (με περισσότερους από 250 εργαζόμενους) μειώθηκαν ενώ αντίθετα, οι επενδύσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (5 έως 250 εργαζόμενους) αυξήθηκαν. Σύμφωνα με την παραπάνω έρευνα, το 2017 αναμένεται ότι θα

ενισχυθούν οι επενδύσεις στην βιομηχανία.

Συνολικά το 2016, ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ ανήλθε σε 1,2%, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου, ελαφρά μειωμένο σε σχέση με το 2015 (αύξηση 1,5% του ΑΕΠ). Η μείωση του ρυθμού ανάπτυξης η οποία παρατηρήθηκε το 2016, αποδίδεται στις διεθνείς οικονομικές συγκυρίες, στην ελαφρώς μειωμένη ζήτηση αλλά και στις αρνητικές συνέπειες των τρομοκρατικών επιθέσεων στις Βρυξέλλες τον Μάρτιο του 2016, ειδικότερα σε ότι αφορούσε στον τουρισμό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2008 και το πρώτο εξάμηνο του 2009, η βελγική οικονομία, επηρεασμένη από την διεθνή οικονομική κρίση, αντιμετώπισε μια περίοδο βαθιάς ύφεσης. Οι τρεις σημαντικότερες βελγικές τράπεζες χρειάστηκε να λάβουν κρατική οικονομική ενίσχυση ενώ τελικά μία από αυτές, η Fortis Bank, εξαγοράστηκε από τον γαλλικό όμιλο BNP Paribas. Στην συνέχεια η οικονομία ανέκαμψε με ρυθμό ανάπτυξης 2,7% το 2010 και 1,8% το 2011 ενώ το 2012 αυξήθηκε ελάχιστα κατά 0,2%. Το 2013 η βελγική οικονομία σημείωσε μηδενικό ρυθμό ανάπτυξης ενώ το 2014, επανήλθε σε θετικό ρυθμό, της τάξεως του 1,3%.

Το 2016, η ιδιωτική κατανάλωση αποτέλεσε το 51,9% του ΑΕΠ της χώρας ενώ η δημόσια κατανάλωση παρέμεινε σε απόλυτους αριθμούς σταθερή στο 23,8% του ΑΕΠ. Ο κλάδος των υπηρεσιών (συμπεριλαμβανόμενου του κλάδου των κατασκευών), συνέτεινε σε ένα μεγάλο βαθμό στην διαμόρφωση του ΑΕΠ, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό μεγαλύτερο του 70%. Οι κυριότεροι κλάδοι οι οποίοι συγκροτούν το ΑΕΠ είναι αυτοί του εμπορίου, των μεταφορών και μαζικής εστίασης, οι κλάδοι υπηρεσιών δημόσιας διοίκησης, άμυνας και εκπαίδευσης, οι επιστημονικές και τεχνολογικές υπηρεσίες και οι σταθερά αναπτυσσόμενες κτηματομεσιτικές υπηρεσίες.

Τα τελευταία χρόνια, ο πληθωρισμός στο Βέλγιο αυξήθηκε ταχύτερα σε σύγκριση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους (Γαλλία, Γερμανία και Κάτω Χώρες). Το 2015, η αύξηση ήταν 0,6% σε σχέση με τον μέσο όρο στην Ευρωζώνη (0,2%). Το 2016, ο πληθωρισμός ανήλθε στο 1,8%, με τους ρυθμούς της αύξησης να επικεντρώνονται στο δεύτερο εξάμηνο του 2016, κυρίως λόγω της παράλληλης αύξησης των διεθνών τιμών καυσίμων. Οι πληθωριστικές πιέσεις αναμένονται να συνεχιστούν και το 2017 λόγω της αναμενόμενης αύξησης των τιμών των καυσίμων αλλά και των τιμών στα βασικά τρόφιμα, οι οποίες επιβαρύνονται από παράγοντες όπως τα ακραία καιρικά φαινόμενα και τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες γενικότερα αλλά και από τις αυξήσεις στα κόστη απολαβών.

Οι δείκτες ανεργίας έδειξαν σημάδια αποκλιμάκωσης το 2016, με το ποσοστό των ανέργων ανδρών (8.1%) να είναι υψηλότερο σε σχέση με το αυτό των γυναικών (7.8%). Τον Δεκέμβριο του 2016, ο συνολικός αριθμός των ανέργων ανήλθε σε 552.893 άτομα σε σχέση με 578.526 άτομα τον Δεκέμβριο του 2015.

Ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης της τελευταίας τουλάχιστον πενταετίας, το δημοσιονομικό έλλειμμα του Βελγίου κατέγραψε αυξητικές τάσεις. Το 2009 αυξήθηκε στο 5,4% του ΑΕΠ και αιτιολογημένα τα έτη 2010 και 2011 αποτέλεσαν περιόδους δημοσιονομικής εξυγίανσης για τη χώρα. Πάρα ταύτα, το 2011, ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ ξεπέρασε το 100% και συνέχισε φτάνοντας το 106,5% το 2014, πριν μειωθεί το 2015 στο 104,8%.

Το 2016, το δημοσιονομικό έλλειμμα έφτασε στο 2,9% του Α.Ε.Π. ενώ το συνολικό δημόσιο χρέος ανήλθε στο 106,8%. Το ποσοστό του χρέους θεωρείται υψηλό, ξεπερνώντας τον μέσο ευρωπαϊκό όρο (89,9% του Α.Ε.Π.) με αποτέλεσμα να ασκούνται πιέσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για μείωση του το συντομότερο δυνατόν.

Το 2016, το εμπορικό ισοζύγιο του Βελγίου παρουσιάστηκε θετικό με μικρό πλεόνασμα της τάξης των 682 εκατ. €. Οι εξαγωγές ανήλθαν σε 252 δις € ενώ οι εισαγωγές, 251,32 δις €. Λόγω της εξωστρέφειας στις οικονομικές σχέσεις, οι εξαγωγές του Βελγίου καλύπτουν διαχρονικά το 60-65% του ΑΕΠ. Αναμφισβήτητα, ο κυριότεροι εμπορικοί εταίροι του είναι οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το ετήσιο ποσοστό εξαγωγών / εισαγωγών από και προς τις χώρες της ΕΕ συνήθως ξεπερνά το 70%. Οι εισαγωγές από χώρες εκτός της ΕΕ δείχνουν μία αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια, η οποία μπορεί να αποδοθεί και στην αύξηση των τιμών ενέργειας.

Σύνολο βελγικών εισαγωγών-εξαγωγών (σε εκατ. Ευρώ)

	2012	2013	2014	2015	2016
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	236.299,7	238.792,4	240.228,4	235.084	252.002,2
Προς ΕΕ	164.164,4	166.171,6	168.052,3	166.492,1	176.987,8
Εκτός ΕΕ	72.135,3	72.602	72.176	68.591,9	75.014,1
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	248.498,3	248.005,8	247.052	237.113,7	251.319,9
Από ΕΕ	183.326,3	180.655,6	176.916,2	165.983,1	175.805,4
Εκτός ΕΕ	65.172	67.350,2	70.135,8	71.130,9	75.514,9
ΕΜΠ. ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-12.198,6	-9.213,4	-6.823,9	2.029,7	682,3

ΠΗΓΗ : Banque Nationale de Belgique, Institut des Comptes Nationaux

Τα τελευταία χρόνια, η κυβέρνηση του Βελγίου προωθεί ένα πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, τη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών αλλά και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, προκειμένου να περιορίσει το δημόσιο χρέος και να το επαναφέρει σε επίπεδα χαμηλότερα του 100% του ΑΕΠ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.Θεσμικό πλαίσιο

Στο Βέλγιο δεν υφίστανται περιορισμοί για ξένους επενδυτές. Οι ξένοι επενδυτές μπορούν να σχηματίσουν κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς υπό τους ίδιους όρους όπως και οι Βέλγοι, με εξαίρεση ορισμένα επαγγέλματα όπως οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι λογιστές και οι αρχιτέκτονες, όπου απαιτείται μία πρόσθετη πιστοποίηση των εμπλεκομένων. Όλοι οι επενδυτές, Βέλγοι και μη, πρέπει να διαθέτουν ειδική άδεια για την επιχειρηματική τους δράση σε συγκεκριμένους κλάδους όπως π.χ. για τη σύσταση και τη λειτουργία πολυκαταστημάτων, για την παροχή υπηρεσιών μεταφορών και ασφάλειας, για την παραγωγή, συσκευασία και διάθεση τροφίμων, την κοπή και κατεργασία διαμαντιών καθώς και για την εμπορία όπλων και εκρηκτικών.

Οι πιο διαδεδομένες εταιρικές μορφές που μπορεί να βρει κανείς στο Βέλγιο είναι η **Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (BVBA)** και η **Ανώνυμη Εταιρεία (NV)** ωστόσο υπάρχουν αρκετές άλλες, λιγότερο χρησιμοποιούμενες εταιρικές μορφές. Οι κυριότεροι τύποι εταιρικών μορφών στο Βέλγιο συνοψίζονται στον πιο κάτω Πίνακα.

Τύποι Εταιρειών

Είδη εταιρειών και μετοχικό κεφάλαιο.	Αριθμός μετόχων/ευθύνη εταίρων
Société Privée à Responsabilité Limitée / Besloten Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid (SPRL/BVBA): Private Limited Liability Company Ελάχιστο ποσό €18,500 καταβεβλημένο €6,200. Σε περίπτωση ενός μετόχου ελάχιστο ποσό € 12,400. Τουλάχιστον ένας διευθυντής. Συμβολαιογραφική πράξη απαραίτητη για την ίδρυσή της.	Μονοπρόσωπη ή περισσότεροι εταίροι. Περιορισμένη ευθύνη μέχρι το ποσό της συμμετοχής.
Société Anonyme / Naamloze Vennootschap (SA/NV): Public Limited Company Ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο €61,500. Οι μετοχές είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμες.	Κατ' ελάχιστο 2 εταίροι. Υπάρχει Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από τουλάχιστον 3 μέλη. Τα μέλη πρέπει να διορίσουν έναν εκτελεστικό διευθυντή. Υπάρχει ένας αριθμός υποχρεώσεων νομικών και διοικητικών. Περιορισμένη ευθύνη στο ποσό της συμμετοχής.

Είδη εταιρειών και μετοχικό κεφάλαιο.	Αριθμός μετόχων/ευθύνη εταίρων
<p>Société en Nom Collectif / Vennootschap Onder Firma (SNC/VOF): General Partnership</p> <p>Δεν απαιτείται ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο. Η συμβολαιογραφική πράξη δεν είναι απαραίτητη, μια ιδιωτική συμφωνία αρκεί. Οι νομικές και διοικητικές υποχρεώσεις είναι λιγότερο αυστηρές.</p>	<p>Κατ' ελάχιστο 2 εταίροι.</p> <p>Απεριόριστη ευθύνη</p>
<p>Société en Commandite Simple / Gewone Commanditaire Vennootschap (SCS/GCV): Ordinary Limited Partnership</p> <p>Δεν απαιτείται ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο.</p>	<p>Δύο τύποι εταίρων: ενεργοί και μη.</p> <p>Οι ενεργοί εταίροι έχουν απεριόριστη ευθύνη ενώ οι μη ενεργοί περιορισμένη ευθύνη έως του ποσού της συνεισφοράς.</p>
<p>Société Coopérative à Responsabilité Illimitée / Coöperatieve Vennootschap met Onbeperkte Aansprakelijkheid (SCRI/CVOA): Cooperative Company with Unlimited Liability</p> <p>Δεν απαιτείται ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο</p>	<p>Μέχρι 3 εταίρους.</p> <p>Απεριόριστη ευθύνη.</p>
<p>Société Coopérative à Responsabilité Limitée / Coöperatieve Vennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid: Cooperative company (SC/CV) or Cooperative Company with Limited Liability (SCRL/CVBA)</p> <p>Ελάχιστο € 18,550 καταβεβλημένο € 6,200. Συμβολαιογραφική πράξη απαραίτητη για την ίδρυσή της.</p>	<p>Από τρεις τουλάχιστον εταίρους.</p> <p>Περιορισμένη ευθύνη</p>

Πηγή: Invest in Belgium

Όσον αφορά στη πτωχευτική διαδικασία, αυτή εμπίπτει στη δικαιοδοσία των εμπορικών δικαστηρίων. Η νομοθεσία διακρίνει μεταξύ διαφορετικών τάξεων πιστωτών και αρμόδιο δικαστήριο διορίζει ελεγκτή δικαστικό (ο οποίος επιβλέπει την διαδικασία πτώχευσης) και έναν ή περισσότερους εκκαθαριστές (οι οποίοι εκποιούν στοιχεία ενεργητικού προκειμένου να πληρωθούν οι πιστωτές). Η βελγική νομοθεσία προβλέπει εξάλλου δυνατότητα αναδιάρθρωσης των χρεών μιας επιχείρησης με δικαστική επιτήρηση, μία διαδικασία η οποία δίνει την ευκαιρία, είτε φιλικού διακανονισμού με τους πιστωτές της, είτε σύναψης συμφωνίας συνολικής αναδιάρθρωσης με αυτούς, είτε μεταβίβασης όλων ή μέρους των δραστηριοτήτων της εταιρείας σε ένα ή περισσότερα τρίτα μέρη.

Απασχόληση - εργασιακά

Η βελγική αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από συγκριτικά χαμηλό συνολικό ποσοστό απασχόλησης, με μεγάλες διαφορές μεταξύ περιφερειών και κατηγοριών πληθυσμού. Ενώ το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί από 8,3% το 2015 σε 7,4% το 2017, η δημιουργία θέσεων εργασίας δεν έχει ακολουθήσει τους ρυθμούς ανάπτυξης του παρελθόντος. Στο 67,3%, το συνολικό ποσοστό απασχόλησης παραμένει κάτω από τους μέσους όρους της ΕΕ και της ζώνης του ευρώ. Ως αποτέλεσμα της ταχείας αποβιομηχάνισης, το μερίδιο των θέσεων εργασίας στον τομέα της μεταποίησης έχει μειωθεί, ενώ το μερίδιο της απασχόλησης σε υπηρεσίες που δεν έχουν σχέση με την αγορά έχει αυξηθεί σταθερά τα τελευταία 15 χρόνια. Αυτή η μεταβολή στη σύνθεση της απασχόλησης οφείλεται, εν μέρει, στην παρατηρούμενη επιβράδυνση των ρυθμών αύξησης της παραγωγικότητας.

Η εργασιακή απασχόληση είναι μία αρκετά ρυθμισμένη δραστηριότητα στο Βέλγιο όπου οι προβλεπόμενες συνθήκες εργασίας και τα κατώτατα όρια της μισθοδοσίας τηρούνται αυστηρά. Η εργασιακή αγορά διέπεται από ειδικές ρυθμίσεις οι οποίες, ανάλογα με το επάγγελμα, έχουν συμφωνηθεί από διμερής επιτροπές αποτελούμενες τόσο από τους εργοδότες όσο και από τους υπαλλήλους ενώ οι διάφορες συλλογικές συμβάσεις εργασίας (CAO) έχουν καθορίσει τους ελάχιστους μισθούς και τα επίπεδα αυτών σε πολλές βιομηχανίες. Αυτές οι συμφωνίες συχνά επεκτείνονται σε άλλα οφέλη για τους εργαζομένους, όπως οι προνομιούχες διακοπών και η υγειονομική περίθαλψη.

Μια σύμβαση εργασίας θεωρείται ορισμένου χρόνου εφόσον αμφότερα τα μέρη συμφωνούν να συνεργαστούν από μια συγκεκριμένη ημερομηνία για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. (π.χ. για 3 μήνες από 01/12/2017) Μπορούν να υπάρξουν μόνο τέσσερις τέτοιες συμφωνίες μέσα σε ένα μέγιστο διάστημα δύο ετών όπου ο συνολικός χρόνος απασχόλησης δεν μπορεί να είναι λιγότερος από 3 μήνες. Σε άλλη περίπτωση, η σύμβαση θεωρείται αορίστου χρόνου.

Ο αριθμός των ωρών εργασίας πλήρους απασχόλησης καθορίζεται σε 40 ώρες την εβδομάδα κατ' ανώτατο όριο ή 8 ώρες την ημέρα. Εάν ένας εργοδότης επιθυμεί να αποκλίνει από αυτό το πρόγραμμα εργασίας μπορεί να το πράξει μόνο εφόσον έχουν προηγηθεί σχετικές διαπραγματεύσεις και συμφωνίες σε τομεακό/βιομηχανικό επίπεδο. Τέτοιες παρεκκλίσεις περιλαμβάνουν:

- Εργασία 9 ώρες την ημέρα για 5 ημέρες την εβδομάδα εάν το πρόγραμμα εργασίας περιλαμβάνει τουλάχιστον μισή ημέρα εκτός της Κυριακής.
- Ο αριθμός των ωρών εργασίας ανά ημέρα δεν μπορεί ποτέ να υπερβαίνει τις 11 ώρες και το μέγιστο ανά εβδομάδα είναι 50 ώρες.

- Εάν υπάρχουν δραστηριότητες που δεν μπορούν να σταματήσουν λόγω της φύσης τους, ο χρόνος εργασίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 12 ώρες την ημέρα.

Η νέα εργατική νομοθεσία προβλέπει ορισμένα μέτρα που επιτρέπουν στις εταιρείες να εφαρμόσουν νέους κανονισμούς εργασίας προκειμένου να εκμεταλλευτούν πλήρως τον χρόνο παραγωγής και να τονώσουν την απασχόληση.

Ο πρώτος τρόπος τερματισμού μιας συμφωνίας εργασίας είναι με κοινή συμφωνία. Τόσο ο εργαζόμενος όσο και ο εργοδότης συμφωνούν με τη λήξη της σύμβασης εργασίας.

Στην περίπτωση απασχόλησης αορίστου χρόνου, κάθε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να καταγγείλει πρόωρα τη συμφωνία με ειδοποίηση ακύρωσης. Κατά τη διάρκεια της περιόδου ματαίωσης, ο εργαζόμενος παραμένει στην υπηρεσία του εργοδότη και εξακολουθεί να λαμβάνει τον μισθό του ανάλογα. Στο τέλος της διάρκειας της ακύρωσης, η σύμβαση εργασίας τερματίζεται πραγματικά. Υπάρχουν ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη διάρκεια της ειδοποίησης ακύρωσης. Όταν αγνοούνται ορισμένες συγκεκριμένες διατυπώσεις κατά τη διαδικασία, η ειδοποίηση ακύρωσης καθίσταται άκυρη.

Στο Βέλγιο μπορεί κάποιος να εργαστεί ως μισθωτός ή ως αυτοαπασχολούμενος. Οι αυτοαπασχολούμενοι εργάζονται για μια εταιρεία χωρίς σύνδεση με την εταιρεία. Οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης είναι χαμηλότερες για τους αυτοαπασχολούμενους.

Το Βέλγιο διαθέτει ένα εκτεταμένο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που καλύπτει την ιατρική περίθαλψη, την ανεργία, τις συντάξεις, τη μητρότητα, τα ατυχήματα, τους τραυματισμούς στο χώρο εργασίας καθώς και τις αμοιβές των νοσοκομείων.

Οι εργοδότες πρέπει να εγγραφούν στην Εθνική Υπηρεσία Κοινωνικής Ασφάλισης (ONSS) όπου θα καταβληθούν οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Επιπλέον, οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που πληρώνονται επί του εισοδήματος έχουν σε γενικές γραμμές ως εξής: οι συνολικές εργοδοτικές εισφορές και επιβαρύνσεις κυμαίνονται σε μεταξύ 30% και 33% επί του μεικτού μισθού ανάλογα με τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και την κατάσταση του εργαζόμενου (παλαιότητα, υπηρεσιακή σχέση, οικογενειακή κατάσταση, τόπος κατοικίας), ενώ η εισφορά του εργαζομένου σε 13,07% επί του μεικτού μισθού (και επί του 10,08% του μικτού μισθού για τους εργάτες και τους εκτελούντες χειρωνακτική εργασία).

Το παρακάτω παράδειγμα δίνει έναν υπολογισμό του κόστους :

Ετήσιο κόστος για εργαζόμενο με μηνιαίο μισθό €1500

$€1500 \times 13.92$ (περιλαμβάνει επίδομα αδείας και 13^ο μισθό) = 20.880 + 35% εισφορές = Συνολικό κόστος € 28.188

Τραπεζικό Σύστημα – Χρηματιστηριακές Συναλλαγές

Στο τέλος του 2000 το Χρηματιστήριο Βρυξελλών συγχωνεύθηκε με εκείνα του Παρισιού, του Άμστερνταμ και λίγο αργότερα, το 2002, με το Χρηματιστήριο της Λισσαβόνας, σχηματίζοντας το EURONEXT, το οποίο αργότερα, το 2007, συγχωνεύθηκε με το Χρηματιστήριο Ν. Υόρκης (NYSE) και χαρακτηρίζεται από αρκετά ευέλικτες διαδικασίες για αυξήσεις κεφαλαίων, εκδόσεις νέων μετοχών, ομολόγων κλπ. Επίσης το Νοέμβριο του 2013, συγχωνεύτηκε η αμερικανική χρηματιστηριακή πλατφόρμα (κυρίως ενεργειακών παραγωγών) Intercontinental Exchange και η NYSE EURONEXT που ήταν η μητρική εταιρεία του Χρηματιστηρίου Βρυξελλών. Σε συνέχεια της εν λόγω συγχώνευσης, η EURONEXT διαχωρίστηκε οριστικά από την Intercontinental Exchange τον Ιούνιο του 2014, πραγματοποίησε την είσοδό της στο Χρηματιστήριο Βρυξελλών και σύμφωνα με χρηματιστηριακούς αναλυτές έχει επωφεληθεί σημαντικά από τον εν λόγω διαχωρισμό (spin off), επικεντρωνόμενη στις παραδοσιακές χρηματιστηριακές της δραστηριότητες και αναπτύσσοντας νέες πλατφόρμες διαπραγμάτευσης τίτλων και νέα χρηματιστηριακά προϊόντα.

Το βελγικό τραπεζικό σύστημα είναι αρκετά ανεπτυγμένο και οργανωμένο. Διαθέτει μεγάλη γκάμα τραπεζικών υπηρεσιών και προηγμένες υπηρεσίες e-banking οι οποίες είναι εξαιρετικά διαδεδομένες. Οι πιστώσεις διατίθενται χωρίς διακρίσεις σε εγχώριους και αλλοδαπούς επενδυτές. Δεδομένης της εξωστρέφειας της βελγικής οικονομίας, παρουσία έχουν και αρκετά διεθνή τραπεζικά ιδρύματα με σημαντικό αριθμό υποκαταστημάτων. Αντίστοιχα, οι μεγαλύτερες τράπεζες του Βελγίου εκπροσωπούνται με υποκαταστήματα και γραφεία αντιπροσώπευσης σε πολλές χώρες.

Οι τέσσερις κυριότερες τράπεζες του Βελγίου με διεθνή δραστηριότητα είναι: η BNP-Paribas Fortis (πρόκειται για την εξαγορασθείσα από την γαλλική BNP Paribas της βελγικής Fortis, www.bnpparibasfortis.be), η Belfius (πρόκειται για το εθνικοποιημένο κομμάτι του ομίλου DEXIA, www.belfius.be), η KBC (πρόκειται για φλαμανδική τράπεζα με παρουσία και σε άλλες χώρες, www.kbccorporates.com και η ING Belgium (θυγατρική του ολλανδικού τραπεζικού ομίλου με σημαντικότερη διεθνή παρουσία) www.ing.be, οι οποίες προσφέρουν πλήρη γκάμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ειδικούς λογαριασμούς και υπηρεσίες για μη βελγικές επιχειρήσεις. Τραπεζικές υπηρεσίες προσφέρουν και τα Βελγικά Ταχυδρομεία www.bpostbanque.be

Σημαντικό δίκτυο υποκαταστημάτων στο Βέλγιο διαθέτει και η τράπεζα Beobank (μετονομασθείσα από Citibank Belgium S.A.), η οποία ανήκει στον γαλλικό τραπεζικό όμιλο (Crédit Mutuel Nord Europe – CMNE). Άλλες τράπεζες που λειτουργούν στο Βέλγιο, είτε εγχώριες είτε θυγατρικές είτε ως υποκαταστήματα ξένων τραπεζικών ομίλων, περιλαμβάνουν τις Deutsche Bank, AXA Bank Europe,

Argenta, Radobank Belgium, Banca Monte Dei Paschi Belgio, Crelan (πρώην Crédit Agricole), Keytrade Bank, Triodos Bank και άλλες.

2. Στρατηγική εισόδου στην αγορά

Το Βέλγιο αποτελεί μία ελκυστική βάση για πολλές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις ευρωπαϊκές αγορές. Τα πιο σημαντικά ευρωπαϊκά επιχειρηματικά κέντρα, Παρίσι, Λονδίνο, Άμστερνταμ, Φρανκφούρτη, βρίσκονται σε ακτίνα 300χλμ., ενώ οι στενοί οικονομικοί δεσμοί του Βελγίου με την Ολλανδία και το Λουξεμβούργο (Benelux) το καθιστούν ως ένα άριστο σημείο εκκίνησης για όσους επιθυμούν να επεκτείνουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στην Ευρώπη. Το εξαιρετικό δίκτυο διανομών (καλά αναπτυγμένα αεροδρόμια, λιμάνια, δρόμοι και σιδηροδρομικές γραμμές) καθώς και η ανοικτή και άκρως ανταγωνιστική αγορά είναι δεδομένα που πρέπει να συνεκτιμηθούν σε μία έρευνα για τη διαμόρφωση στρατηγικής εισόδου στην βελγική αγορά.

Αλλά σημαντικά οφέλη που θα πρέπει να συνεκτιμηθούν στη διαμόρφωση στρατηγικής είναι:

- Η πρωτοπορία στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών
- Η ισχυρή και μακροχρόνια εμπορική σχέση / οικονομίες κλίμακας
- Χαμηλά εμπόδια εισόδου στην αγορά
- Ευνοϊκές εμπορικές συμφωνίες
Το Βέλγιο είναι μέλος της ΕΕ και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Αυτό σημαίνει ότι τα εμπορεύματα που κατασκευάζονται στην Ελλάδα απαλλάσσονται από τους εισαγωγικούς δασμούς.
- Πληθυσμός με υψηλό διαθέσιμο εισόδημα / ποιότητα ζωής
Το Βέλγιο θεωρείται χώρα με υψηλό βιοτικό επίπεδο, άριστες υπηρεσίες υγείας, στέγασης, εκπαίδευσης και υποδομές. Το βελγικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης είναι γνωστό ως ένα από τα καλύτερα στον κόσμο. Η υψηλής ποιότητας ιατρική περίθαλψη παρέχεται με σχετικά χαμηλό κόστος.
- Είναι κοντά στους κορυφαίους φορείς λήψης αποφάσεων σε διεθνείς οργανισμούς: Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), Οργανισμός του Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO)

- Η ποιότητα του εργατικού δυναμικού
Η υψηλή ποιότητα του βελγικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι πολύ σημαντική για τους πιθανούς επενδυτές. Η εκπαίδευση ρυθμίζεται και για το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδοτείται από τις κοινότητες.
- Πολυπολιτισμικό περιβάλλον
Η συνύπαρξη διαφορετικών εθνικοτήτων, ιδίως στη περιοχή των Βρυξελλών, αλλά και η πολυγλωσσία (οι περισσότεροι κάτοικοι μιλούν ολλανδικά, γαλλικά και αγγλικά) αποτελούν ένα πολύ ενδιαφέρον “target market”.
- Διαφανής πολιτική ανταγωνισμού συμβατή με την κοινοτική νομοθεσία.
Η φορολογική, η εργατική, η υγειονομική / ασφαλιστική νομοθεσία, οι κανονισμοί ασφάλειας εργασίας και η λοιπή νομοθεσία ελέγχου πιθανών στρεβλώσεων ή εμποδίων στις επενδύσεις και την οικονομική δραστηριότητα, βρίσκεται σε επίπεδα τουλάχιστον αντίστοιχα των κοινοτικών χωρών.

Το Βέλγιο διαθέτει απλές διαδικασίες σύστασης μίας εταιρείας. Οι διοικητικές διατυπώσεις για τη δημιουργία της ιδανικά χρειάζονται μόνο μερικές μέρες ενώ δεν απαιτείται προηγούμενη έγκριση εκτός από ορισμένες συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, όπως τραπεζικές εργασίες, μεταφορές και ασφάλιση.

Η επιλογή του τρόπου διείσδυσης στην βελγική αγορά, όπως και σε οποιαδήποτε άλλη αγορά, εξαρτάται κυρίως από τα διαθέσιμα επενδυτικά κεφάλαια και τον τύπο του προϊόντος ή της παρεχόμενης υπηρεσίας . Ανάλογα με τα δεδομένα της κάθε επιχείρησης, το πλάνο εισόδου μπορεί να συμπεριλαμβάνει:

- απευθείας εξαγωγή
- εύρεση τοπικού συνεργάτη ή διανομέα
- δημιουργία τοπικής θυγατρικής
- λειτουργία μέσω υποκαταστήματος
- κοινοπραξία

Οι τύποι των βελγικών εταιρειών, το νομοθετικό πλαίσιο και η φορολογία αναλύονται σε άλλα κεφάλαια της παρούσας έκθεσης. Η έρευνα αγοράς μέσω στοιχείων που διαθέτει το εμπορικό τμήμα της Πρεσβείας της Ελλάδας στο Βέλγιο καθώς και άλλοι σύνδεσμοι που παρατίθενται στο σχετικό παράρτημα μπορούν να δώσουν χρήσιμες πληροφορίες αναφορικά με τις δυνατότητες ή/και προκλήσεις συγκεκριμένων εμπορικών / βιομηχανικών κλάδων.

Σε κάθε περίπτωση, είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι οι τομείς προτεραιότητας του Βελγίου για οικονομική ανάπτυξη περιλαμβάνουν:

- Τη βιοτεχνολογία
- Τον τομέα των γεωργικών προϊόντων διατροφής
- Τη περιβαλλοντική τεχνολογία
- Το φαρμακευτικό τομέα
- Τη τεχνολογία επικοινωνιών πληροφοριών (ΤΠΕ)
- Τις μεταφορές και τον ανεφοδιασμό

Σημαντικοί κλάδοι ενδιαφέροντος είναι επίσης ο κατασκευαστικός κλάδος και τα τρόφιμα – ποτά. Σημείο αιχμής για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα είναι η δυνατότητα ελκυστικής τιμολόγησης του προϊόντος ή της υπηρεσίας σε σχέση με αυτά του ανταγωνισμού.

Οι Βέλγοι εισαγωγείς είναι σχετικά μικρού μεγέθους και συνήθως πιεστικοί για να λαμβάνουν τους καλύτερους δυνατούς όρους πιστώσεων. Οι Βέλγοι εισαγωγείς είναι συνηθισμένοι σε ευέλικτους όρους πληρωμής, ιδιαίτερα με εταίρους τους σε γειτονικές χώρες, λ.χ. Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Βρετανία, ωστόσο η πλέον συνηθισμένη προθεσμία πληρωμών είναι στις 30 ημέρες. Παρατηρούνται βεβαίως αρκετές φορές καθυστερήσεις στις πληρωμές, σε γενικές γραμμές όμως σχεδόν το σύνολο των οφειλών από αγορές τακτοποιείται εντός περιόδου 60 ημερών.

3. Καταναλωτικά πρότυπα

Όσον αφορά τη σήμανση, αλλά και τις μεθόδους πώλησης των καταναλωτικών προϊόντων γενικά στο Βέλγιο, επισημαίνουμε ότι οι γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν στη χώρα, καθορίζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την καταναλωτική συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά της.

Ο Βέλγος καταναλωτής και γενικότερα αγοραστής, επιδιώκει υψηλή ποιότητα και ανταγωνιστικές τιμές, γεγονός που καθιστά τη βελγική αγορά ιδιαίτερα ανταγωνιστική. Το εμπόριο με τα κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι απαλλαγμένο από εισαγωγικές διαδικασίες, δασμολογικά, μη δασμολογικά και άλλα τεχνικά εμπόδια, με αποτέλεσμα μεγάλο μέρος των προϊόντων που καταναλώνονται στο Βέλγιο να είναι από γειτονικές χώρες.

Οι προδιαγραφές οι οποίες ισχύουν για τα προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά του Βελγίου, είναι αυτές που θεσπίζονται σε ευρωπαϊκό / κοινοτικό επίπεδο και είναι εναρμονισμένες σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, ώστε να επιτρέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Ειδικότερα για τα τρόφιμα, οι διαδικασίες και προδιαγραφές θεσπίσθηκαν στην σχετική νομοθεσία του 2002 (Κανονισμός EC/178/2002), και εισήγαγαν από την 1.1.2005, υποχρεωτική ιχνηλασιμότητα σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα (δηλαδή να υπάρχει σύστημα ελέγχου από τον αρχικό παραγωγό έως τον τελικό πωλητή). Αρμόδια για την ασφάλεια των τροφίμων σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι η European Food Safety Authority, η οποία μεταξύ άλλων παρέχει γνωμοδοτήσεις στα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα σε θέματα ασφάλειας τροφίμων. Η υπηρεσία αυτή συνεργάζεται στενά, τόσο με τις αντίστοιχες εθνικές αρχές των κρατών μελών, όσο και με τους εκπροσώπους της βιομηχανίας. Η ιστοσελίδα της βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://www.efsa.europa.eu/>.

Στο Βέλγιο, αρμόδια για την ασφάλεια των τροφίμων είναι η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία για την Ασφάλεια της Τροφικής Αλυσίδας (Agence Fédérale pour la Sécurité de la Chaîne Alimentaire – AFSCA), ιστοσελίδα: <http://www.favv.be/home-en>

Σε περίπτωση διενέξεων μεταξύ επιχειρήσεων είτε μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών, η υπηρεσία Belmed φέρει την αρμοδιότητα της διαιτησίας και επίλυσης διαφορών. Η υποβολή αιτημάτων για την επίλυση διαφορών μπορεί να γίνει και ηλεκτρονικά μέσω της παρακάτω ιστοσελίδας σε τρεις γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, φλαμανδικά):

http://economie.fgov.be/en/disputes/consumer_disputes/Belmed/

4. Βιομηχανική ιδιοκτησία

Το βελγικό Γραφείο για την προστασία της πνευματικής-βιομηχανικής ιδιοκτησίας στο Βέλγιο (Belgian Office for Intellectual Property-OPRI) είναι μια ομοσπονδιακή υπηρεσία, η οποία εκτός από την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, παρέχει υπηρεσίες έκδοσης και διαχείρισης πιστοποιητικών βιομηχανικής ιδιοκτησίας, σημάτων και συμβουλεύει την εκάστοτε κυβέρνηση. Επίσης παρέχει πληροφορίες στο κοινό, διαθέτει βιβλιοθήκη και αρχείο σημάτων, καθώς και αντιπροσωπεύει το Βέλγιο στο εξωτερικό.

Όπως είναι φυσικό το Βέλγιο έχει ενσωματώσει την Ευρωπαϊκή και διεθνή νομοθεσία σε όλες τις πτυχές της. Το Γραφείο για την προστασία της πνευματικής-βιομηχανικής ιδιοκτησίας συμμετέχει ενεργά σε όλες τις διεθνείς οργανισμούς όπως το Benelux Office for Intellectual Property, Office for Harmonization in the Internal Market, Community Plant Variety Office, European Patent Office, World Intellectual Property Organization, International Union for the Protection of Plant Varieties and the World Trade Organization.

Το Benelux Office for Intellectual Property, είναι ένας οργανισμός που ιδρύθηκε από τις τρεις χώρες (Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο), με σκοπό την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στις χώρες αυτές. Το Γραφείο διαθέτει

πληροφοριακές εφαρμογές και σχετική υποδομή για την υποστήριξη των πατεντών καθόλη την διάρκεια ζωής τους. Η ιστοσελίδα του Βελγικού Γραφείου είναι:

http://economie.fgov.be/en/entreprises/Intellectual_property/

Επίσης το Βέλγιο είναι μέλος του Διεθνούς Κέντρου για την Επίλυση Επενδυτικών Διαφορών (ICSID) και συχνά περιλαμβάνεται σχετική ρήτρα διαιτησίας στις επενδυτικές συμφωνίες. Είναι επίσης μέλος της Σύμβασης της Ν. Υόρκης για την Αναγνώριση και Εφαρμογή Αλλοδαπών Αποφάσεων Διαιτησίας (New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards) του 1958.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

1. Συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.

Πέραν των κοινοτικών ρυθμίσεων, οι βασικές συμφωνίες οικονομικού περιεχομένου, που έχουν υπογραφεί μεταξύ Ελλάδας και Βελγίου, είναι οι εξής :

⊗ Συμφωνία περί Απαλλαγής της Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος (24.5.68, Ν.Δ 117/1969 ΦΕΚ 41/Α/1969). Αναθεωρήθηκε και μονογραφήθηκε το 1994 και υπεγράφη στην Αθήνα στις 25 Μαΐου του 2004. Το Βέλγιο κύρωσε την Συμφωνία στις 22/9/2005. Από ελληνικής πλευράς η Συμφωνία κυρώθηκε με τον Νόμο 3407 (ΦΕΚ 266/Α/25.10.2005. Εν. Ισχ. 30-12-2005. Αν. ΦΕΚ 36/Α/16-2-2006). Στις 16.3.2010 υπογράφηκε στις Βρυξέλλες Πρωτόκολλο που τροποποιεί την Συμφωνία (άρθρο 25), το οποίο κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με τον Νόμο 4106 (ΦΕΚ 6/Α/9.1.2013).

⊗ Συμφωνία Απαλλαγής Φορολογίας Αεροπορικών και Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων (23.6.54, ΦΕΚ 62/Α/1955)

⊗ Συμφωνία Οδικών Μεταφορών (16.7.69, Ν 366/22-6-1976, ΦΕΚ160/Α/25-6-1976).

⊗ Αεροπορική Σύμβαση (13-4-1955, ΦΕΚ107/Α/1957 Εμπιστευτικό μνημόνιο κατανοήσεως επί της ανωτέρω συμβάσεως 12-5-1972).

⊗ Συμφωνία Κοινωνικών Ασφαλίσεων (1-4-58, ΦΕΚ 179/1958 και 191/1960).

⊗ Αεροπορική Σύμβαση Αθήνα, 13-4-1955, ΦΕΚ 107/Α/1957.

2.Φορολογία Φυσικών Προσώπων.

Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων ισχύει τόσο για κατοίκους όσο και μη κατοίκους, και καταβάλλεται σε ετήσια βάση. Κάτοικος θεωρείται αυτός που η έδρα ή η έδρα της παρουσίας (κέντρο οικονομικού ενδιαφέροντος) βρίσκεται στο Βέλγιο. Η κατοικία ή ο τόπος κατοικίας ορίζεται γενικά ως ο τόπος όπου το άτομο έχει τη μόνιμη κατοικία του. Ένας κάτοικος υπόκειται σε φόρο επί του παγκόσμιου εισοδήματός του, αυτό είναι το εισόδημα που κερδίζεται, το εισόδημα από ακίνητα, το εισόδημα από κινητή περιουσία και τα διάφορα εισοδήματα. Ένας μη κάτοικος υπόκειται σε φόρο επί του εισοδήματος που εισπράττει στο Βέλγιο ή προέρχεται από βελγικές πηγές.

Η φορολογία φυσικών προσώπων στο Βέλγιο είναι προοδευτική. Ισχύει προσωπικό αφορολόγητο 7.130 €, το οποίο προσαυξάνεται για πρόσθετα εξαρτώμενα οικογενειακά μέλη.

Φορολογία φυσικών προσώπων – κλίμακες φορολογίας

Έως €10.860 (πέραν του αφορολόγητου)	25%
€10.860 έως €12.470	30%
€12.470 έως €20.780	40%
€20.780 έως €38.080	45%
Άνω των €38.080	50%

3.Φορολογία επιχειρήσεων.

Ο φορολογικός συντελεστής εταιρειών στο Βέλγιο ανέρχεται σε 33,99%. Σημειώνεται ότι ο κανονικός ονομαστικός εταιρικός φορολογικός συντελεστής ανέρχεται σε 33%, όμως προσαυξήθηκε τα τελευταία έτη κατά 3% εξαιτίας πρόσθετης εισφοράς, λόγω οικονομικής κρίσης. Τα υποκαταστήματα ξένων επιχειρήσεων φορολογούνται ακριβώς το ίδιο όπως οι εγχώριες εταιρείες.

Ωστόσο, για μικρομεσαίες επιχειρήσεις με φορολογητέα κέρδη που δεν υπερβαίνουν τα 322.500€, εφαρμόζονται μειωμένοι συντελεστές ως εξής:

- 24,98% εάν τα κέρδη ανέρχονται μέχρι 25.000€,
- 31,93% εάν τα κέρδη ανέρχονται μεταξύ 25.000€ και 90.000€ και
- 35,54% εάν τα κέρδη ανέρχονται μεταξύ 90.000€ έως 322.500€.

Παράλληλα, υπάρχουν πλήθος φοροαπαλλαγών και εκπτώσεων φόρου οι οποίες υπολογίζονται για επενδύσεις στην βιομηχανία, το εμπόριο, την γεωργία, καθώς και για δαπάνες που αφορούν την έρευνα και τεχνολογία, τις πατέντες, την χρήση πράσινων τεχνολογιών, τις επενδύσεις που αφορούν στην εξοικονόμηση ενέργειας, την ανακύκλωση, στον βελγικό κινηματογράφο και οπτικοακουστικές παραγωγές, επενδύσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων και γενικότερα σε τομείς οι οποίοι χρήζουν κινήτρων ανάπτυξης.

Διάφοροι μηχανισμοί καθιστούν δυνατή τη μείωση του ονομαστικού συντελεστή φορολογίας καθώς και διάφορα φορολογικά κίνητρα μειώνουν το τελικό φορολογητέο ποσό και έχουν δημιουργήσει προϋποθέσεις ώστε η χώρα του Βελγίου να αποτελεί ένα σχετικά φιλικό περιβάλλον για εγκατάσταση επιχειρήσεων.

Ένας από τους μηχανισμούς μείωσης των φορολογικών επιβαρύνσεων των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένων στο Βέλγιο (καθώς και τα υποκαταστήματα αυτών) είναι το καθεστώς των πλασματικών τόκων. Η «πλασματική - εικονική» δαπάνη τόκων εφαρμόζεται υπολογίζοντας μια έκπτωση στην φορολογία για χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από ίδια κεφάλαια. Το επιτόκιο που εφαρμόζεται αντιστοιχεί κατ' αρχήν στο επιτόκιο των κρατικών ομολόγων 10ετούς διάρκειας, με ανώτατο όριο το 3% και 3,5% όταν πρόκειται για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το 2016, το ποσοστό ανήλθε στα επίπεδα του 1,131% (1,631% για μικρομεσαίες επιχειρήσεις), εξαιτίας των χαμηλών επιτοκίων των 10ετών ομολόγων.

Επίσης πολύ χαμηλός συντελεστής εφαρμόζεται στα έσοδα εταιρειών που προέρχονται από εκμετάλλευση ευρεσιτεχνιών, με συντελεστή μόλις 6,8%. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν κατοχυρώσει πατέντα ευρεσιτεχνίας προϊόντων ή/και υπηρεσιών.

Σύμφωνα με την βελγική εταιρική νομοθεσία, η διανομή μερισμάτων γίνεται χωρίς περιορισμούς, εκτός από τις περιπτώσεις όπου η διανομή θα επέφερε τη μείωση του καθαρού ενεργητικού σε επίπεδο κατώτερο του καταβληθέντος εταιρικού κεφαλαίου. Δεν επιβάλλονται εξάλλου φόροι ή άλλου είδους επιβαρύνσεις κατά τον επαναπατρισμό επένδυσης ή κερδών θυγατρικής κατά τη λειτουργία ή το κλείσιμό της.

Στο Βέλγιο εφαρμόζεται επίσης φορολόγηση ακίνητης περιουσίας (précompte immobilier) με συντελεστές 1,25% και 2,5% επί του τεκμαρτού εισοδήματος. Το ύψος της φορολόγησης κυμαίνεται ανάλογα με την τοποθεσία του ακινήτου, βάσει του κτηματολογίου (revenue cadastral). Οι τοπικές αρχές σε αρκετές περιπτώσεις επιβάλλουν και άλλους επιπλέον φόρους επί των ακίνητων περιουσιακών στοιχείων. Επίσης, η αγορά ακινήτων επιβαρύνεται με φορολογικούς συντελεστές της τάξεως του 12,5% στην Βαλλονία και τις Βρυξέλλες και 10% σε ακίνητα στην περιοχή της Φλάνδρας, γεγονός που καθιστά την αγοραπωλησία ακινήτων για κερδοσκοπικούς σκοπούς εξαιρετικά ακριβή.

Σύμφωνα με εξαγγελίες της βελγικής κυβέρνησης έως το 2020, ο γενικός συντελεστής φορολογίας κερδών των επιχειρήσεων στο Βέλγιο θα μειωθεί στο 25% από το 33,9% που ισχύει σήμερα.

Η κυβέρνηση του Βελγίου εκτιμά ότι, ο συντελεστής φορολογίας κερδών των επιχειρήσεων που ισχύει σήμερα στο Βέλγιο δεν είναι ανταγωνιστικός, παρά το γεγονός ότι παρέχει κάποιες δυνατότητες μείωσης της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης, μέσα από ένα πλέγμα φοροαπαλλαγών, όπως για παράδειγμα το πλασματικό επιτόκιο. Η μείωση αυτή της φορολογίας θα γίνει σταδιακά. Για το επόμενο έτος η κυβέρνηση ανήγγειλε ότι θα μειώσει τον γενικό φορολογικό συντελεστή στο 29,58%.

Παράλληλα, σύμφωνα με τις εξαγγελίες, επιπλέον κίνητρα θα δοθούν και

στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Οι εταιρείες με λιγότερους από 50 εργαζόμενους σήμερα φορολογούνται ήδη με μειωμένο συντελεστή: πληρώνουν φόρο 25% στα πρώτα 25.000 ευρώ των κερδών. Από το επόμενο έτος, το ποσοστό αυτό θα μειωθεί στο 20,4% διευρύνοντας το για κέρδη έως 100.000 ευρώ.

Επίσης έως το 2020, θα έχει καταργηθεί πλήρως η εισφορά στα κέρδη των επιχειρήσεων (0,99%) που θεσπίστηκε λόγω της οικονομικής κρίσης του 2008.

Αντίθετα, η φορολογική επιβάρυνση στις μεγάλο μεγέθους εταιρείες και τις πολυεθνικές εταιρείες που λειτουργούν στο Βέλγιο, ενδεχομένως να αυξηθεί ούτως ώστε να επιφέρει τη καταβολή περισσότερων φόρων. Διάφορα μέσα έκπτωσης φόρου, συμπεριλαμβανομένων των θεωρητικών τόκων - φορολογικών πλεονεκτημάτων που απολάμβαναν κυρίως μεγάλες σε μέγεθος εταιρείες, πολλές φορές με μεγάλη ρευστότητα, θα καταργηθούν.

Στον κατασκευαστικό τομέα αναμένεται να μειωθεί το κόστος των εργαζομένων με απαλλαγές στις εισφορές, ώστε να καταστήσει τους Βέλγους εργαζομένους ελκυστικότερους για τους επιχειρηματίες, έναντι των αλλοδαπών. Η μείωση των εισφορών για Βέλγους εργαζόμενους θα είναι 100 εκατομμύρια ευρώ το 2018 και άλλα 100 εκατομμύρια ευρώ το 2019. Από το 2020 και εξής, η μείωση των εισφορών στον κατασκευαστικό τομέα αναμένεται να ανέλθει σε 404 εκατ. ευρώ. Αυτό το μέτρο πρέπει να βέβαια να εγκριθεί από την ΕΕ ώστε να διασφαλίσει ότι δεν πρόκειται για κρατική ενίσχυση.

Επίσης μειώνεται η φορολογία πώλησης ατομικών επιχειρήσεων από το επόμενο έτος. Αυτό το μέτρο αφορά επαγγελματίες οι οποίοι δεν έχουν ιδρύσει εταιρεία, τους 520.000 ελεύθερους επαγγελματίες στο Βέλγιο (π.χ. οδοντογιατρούς, μικρά καταστήματα κ.λπ.) οι οποίοι σε περίπτωση πώλησης της επιχείρησής τους θα πληρώσουν ένα τέλος 16,5%. Η μείωση αυτή των φόρων στόχο έχει να εμποδίσει τους ελεύθερους επαγγελματίες να ιδρύσουν εταιρείες ώστε να επωφεληθούν από τη μείωση του φόρου εταιρειών που ανακοίνωσε η κυβέρνηση.

Σύμφωνα με πολλούς αναλυτές, η φορολογική μεταρρύθμιση είναι ιδιαίτερα δαπανηρή, αλλά αναγκαία για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των βελγικών επιχειρήσεων, όπως εκτιμά άλλωστε και η ίδια η Κυβέρνηση. Ο υπουργός Οικονομικών Johan Van Overtveldt έχει δηλώσει ότι διαθέτει έναν μακρύ κατάλογο προτάσεων για τη χρηματοδότηση της μεταρρύθμισης του εταιρικού φόρου, οι οποίες δεν είναι μέχρι στιγμής πλήρως γνωστές.

4.Ειδικότεροι φόροι

Οι συντελεστές ΦΠΑ στο Βέλγιο υπολογίζονται στο 6%, το 12% και το 21%.

Ο συντελεστής 6%, εφαρμόζεται στα λιπάσματα, στα φυτοφάρμακα, στην κοινωνική στέγαση και σε ορισμένες υπηρεσίες εστίασης.

Ο συντελεστής 12% εφαρμόζεται στα τρόφιμα, στο νερό, στα φαρμακευτικά προϊόντα, στα βιβλία, στις μεταφορές, στα ξενοδοχεία, σε ορισμένες κτηματομεσιτικές υπηρεσίες

Για τις λοιπές υπηρεσίες εφαρμόζεται συντελεστής 21%. Από 1.1.2014, οι νομικές υπηρεσίες των δικηγόρων υπόκεινται σε φορολόγηση ΦΠΑ με συντελεστή 21% (ενώ μέχρι τότε απαλλάσσονταν). Το Σεπτέμβριο του 2015, η βελγική κυβέρνηση επανέφερε στο 21% τον συντελεστή ΦΠΑ στην ιδιωτική κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος ενώ από την 1.1.2016, μειώθηκε ο συντελεστής ΦΠΑ στις κατασκευαστικές εργασίες και στην μίσθωση σχολικών κτιρίων από το 21% στο 6%. Επίσης αυστηροποιήθηκαν οι όροι ισχύος μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ (6%) για εργασίες ανακαίνισης ιδιωτικών κατοικιών (αύξησης της ηλικίας των επωφελούμενων χαμηλότερου συντελεστή εργασιών ανακαίνισης κατοικιών, από τα 5 στα 10 έτη).

Δεν εφαρμόζεται ΦΠΑ στα προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγή και διέλευση, για ημερήσιες και εβδομαδιαίες εκδόσεις περιοδικών κλπ, καθώς και για προϊόντα ανακύκλωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

1. Αναπτυξιακός νόμος –κίνητρα επενδύσεων

Η αρμοδιότητα για παροχή επενδυτικών κινήτρων και επιχορηγήσεων ανήκει στις 3 περιφέρειες του Βελγίου (Βρυξέλλες, Φλάνδρα και Βαλλονία), με βάση σχετική νομοθεσία του 1980 περί αποκέντρωσης εξουσιών. Η κάθε περιφέρεια διαθέτει ειδικές υπηρεσίες προσέλκυσης επενδύσεων ήτοι, η **Flanders Investment & Trade** στη Φλάνδρα, η **Invest in Wallonia (AWEX)** στη Βαλλονία και η **Brussels Invest & Export** στις Βρυξέλλες. Οι προτεραιότητες της επενδυτικής πολιτικής της κάθε περιφέρειας διαφέρουν, αλλά σε γενικές γραμμές και οι τρεις ενδιαφέρονται για την ενίσχυση της απασχόλησης στην περιοχή, την καινοτομία, την έρευνα και ανάπτυξη, την εξοικονόμηση ενέργειας και στην ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον. Τα κίνητρα είναι εναρμονισμένα με τους κανονισμούς της Ε.Ε.

Αρνητικός παράγοντας για τη προσέλκυση ξένων επενδυτών θα μπορούσε να θεωρηθεί η εκτεταμένη γραφειοκρατία και η ύπαρξη ισχυρών συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η βελγική κυβέρνηση έχει προχωρήσει μέσα στη τελευταία πενταετία σε μία σειρά μεταρρυθμιστικών κινήσεων, για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου ειδικότερα σε ότι αφορά στην προστασία του ανταγωνισμού.

Το 2013, η κυβέρνηση τροποποίησε το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία του ανταγωνισμού και τον έλεγχο του επιπέδου των τιμών, επιφέροντας σημαντικές μεταβολές τόσο σε διαδικασίες, όσο και σε θεσμικό επίπεδο. Η μεταρρύθμιση αναδιοργάνωσε πλήρως τη βελγική αρχή ανταγωνισμού, οι διαδικασίες της οποίας προκαλούσαν μεγάλες καθυστερήσεις στην πρόοδο επίλυσης εκκρεμών υποθέσεων, με την εκχώρηση επιπλέον αρμοδιοτήτων επιτελικής – εκτελεστικής φύσης, βελτιώνοντας έτσι σημαντικά την αποτελεσματικότητά της. Η πολιτική ανταγωνισμού είναι διαφανής με σχετική νομοθεσία και είναι συμβατή με την κοινοτική νομοθεσία. Η φορολογική, η εργατική, η υγειονομική / ασφαλιστική νομοθεσία, οι κανονισμοί ασφάλειας εργασίας και η λοιπή νομοθεσία ελέγχου πιθανών στρεβλώσεων ή εμποδίων στις επενδύσεις και την οικονομική δραστηριότητα, βρίσκεται σε επίπεδα τουλάχιστον αντίστοιχα των κοινοτικών χωρών.

Επιπλέον, δημιουργήθηκε Παρατηρητήριο Τιμών και δόθηκε στην αρχή ανταγωνισμού η αρμοδιότητα παρέμβασης σε περιπτώσεις υπερβολικών τιμών ή περιθωρίων κέρδους ενώ επεκτάθηκε η ευθύνη. Επίσης οι διοικητικές κυρώσεις σε περιπτώσεις παραβίασης του αρχών του υγιούς ανταγωνισμού επεκτάθηκαν ώστε να επιβαρύνουν πέραν του νομικού προσώπου και τα στελέχη του.

Στο Βέλγιο δεν υφίστανται περιορισμοί για ξένους επενδυτές. Οι ξένοι επενδυτές μπορούν να σχηματίσουν κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς υπό τους ίδιους όρους όπως και οι Βέλγοι, με εξαίρεση ορισμένα επαγγέλματα όπως οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι λογιστές και οι αρχιτέκτονες, όπου απαιτείται μία πρόσθετη πιστοποίηση των εμπλεκομένων. Όλοι οι επενδυτές, Βέλγοι και μη, πρέπει να διαθέτουν ειδική άδεια για το άνοιγμα και τη λειτουργία πολυκαταστημάτων, για την παροχή υπηρεσιών μεταφορών και ασφάλειας, καθώς και για την παραγωγή, συσκευασία και διάθεση τροφίμων, την κοπή και κατεργασία διαμαντιών, και την εμπορία όπλων και εκρηκτικών.

Έχοντας ξεπεράσει σημαντικά προβλήματα που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008, το βελγικό τραπεζικό σύστημα είναι αρκετά ανεπτυγμένο και οργανωμένο. Διαθέτει τεχνογνωσία, μεγάλη γκάμα τραπεζικών υπηρεσιών και προηγμένες υπηρεσίες e-banking οι οποίες είναι εξαιρετικά διαδεδομένες. Οι πιστώσεις διατίθενται χωρίς διακρίσεις σε εγχώριους και αλλοδαπούς επενδυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

Πληροφορίες σχετικά με προκηρύξεις διαγωνισμών για κρατικές προμήθειες μπορείτε να εντοπίσετε στις ακόλουθες ιστοσελίδες, όπου θα πρέπει να εγγραφείτε και να παρακολουθείτε τις όποιες νέες εγγραφές καταχωρούνται σε αυτές:

- <https://eten.publicprocurement.be/etendering/home.do> που αποτελεί την ηλεκτρονική πλατφόρμα στην οποία καταχωρούνται προκηρύξεις βελγικών δημόσιων διαγωνισμών, ενώ υπάρχει σχετικό πληροφοριακό υλικό.
- <https://enot.publicprocurement.be/changeLanguage.do?language=en-GB>
- <http://www.publicprocurement.be/fr>
- <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do> που αποτελεί τον κατάλογο του καθημερινού ηλεκτρονικού δελτίου υποβολής προσφορών του «Συμπληρώματος στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης», και αφορά τις ευρωπαϊκές προκηρύξεις δημοσίων διαγωνισμών.
- Τέλος, στην ιστοσελίδα των βελγικών ενόπλων δυνάμεων, στη διεύθυνση: <http://www.mil.be/MR/subject/index.asp?LAN=fr&ID=638&PAGE=1>. Τυχόν ενδιαφερόμενοι να εντοπίσουν στοιχεία επικοινωνίας με τον Τομέα Προμηθειών του βελγικού στρατού. Υπεύθυνη διεύθυνση για τις προμήθειες είναι: Ο Τομέας Προμηθειών (Directorate General Material Resources, Quartier Reine Elisabeth, Bloc 1, Rue d'Evere 1, 1140 Evere). Παρόλο που διαθέτει ειδική υπηρεσία, σημαντικό μέρος των διαγωνισμών του βελγικού στρατού διενεργείται μέσω της προαναφερόμενης ηλεκτρονικής πλατφόρμας βελγικών δημόσιων διαγωνισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ
ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1.Διμερές εμπόριο

Οι εξαγωγές της Ελλάδας προς το Βέλγιο με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, τη τελευταία πενταετία κυμαίνονται σε επίπεδα λίγο πάνω από τα 300 εκατ. Ευρώ (ως Πίνακας 1) χωρίς ιδιαίτερες αυξομειώσεις. Το 2016, το μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών στις συνολικές εισαγωγές του Βελγίου (200 δις € ετησίως) αποτέλεσε μόνο το 0,16%, συνεπώς υπάρχει περιθώριο ανάπτυξης.

Ελληνικές εξαγωγές στο Βέλγιο (σε εκατ. ευρώ)

2013	2014	2015	2016
299,98	317,95	340,9	340,3

Στοιχεία: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Εισαγωγές από Βέλγιο (σε εκατ. ευρώ) στοιχεία

2013	2014	2015	2016
1.325,07	1.337,86	1.404,9	1.534,1

Στοιχεία: ΕΛ.ΣΤΑΤ

2.Ελληνικές επενδύσεις στο Βέλγιο.

Η παρουσία των ελληνικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην βελγική αγορά είναι κυρίως στους τομείς της πληροφορικής και ανάπτυξης λογισμικού, τηλεπικοινωνιών, συμβουλευτικών υπηρεσιών προς επιχειρήσεις, κτηματομεσιτικών υπηρεσιών, εμπορίου πετρελαιοειδών / εφοδιασμού πλοίων, μεταλλουργίας (holding company), καθώς και εμπορίου άλλων προϊόντων.

Σημαντική παρουσία στο Βέλγιο έχει η Intrasoft International S.A. στον τομέα παροχής υπηρεσιών πληροφορικής. Η εταιρεία Intrasoft International (με έδρα το Λουξεμβούργο και γραφείο στις Βρυξέλλες) απασχολεί περισσότερα από 150 άτομα και είναι από τους βασικούς πάροχους υπηρεσιών πληροφορικής δημοσίων υπηρεσιών του Βελγίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της μεγαλύτερης εταιρείας τηλεπικοινωνιών του Βελγίου (Proximus), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και άλλων κοινοτικών υπηρεσιών και οργάνων.

Σημαντικό γεγονός υπήρξε η μεταφορά της έδρας του μεγάλου ελληνικού μεταλλουργικού ομίλου Βιοχάλκο στο Βέλγιο και η είσοδος της μετοχής του στο Χρηματιστήριο Βρυξελλών. Η είσοδος της Βιοχάλκο στο Χρηματιστήριο Βρυξελλών πραγματοποιήθηκε στις 22 Νοεμβρίου 2013. Έτσι τον Νοέμβριο του 2013, έλαβαν χώρα δύο εταιρικές συγχωνεύσεις, η πρώτη μεταξύ των βελγικών επιχειρήσεων Cofidin (όμιλος συμμετοχών που κατείχε το 13,3% του μετοχικού κεφαλαίου της Βιοχάλκο) και Viohalco S.A. (θυγατρική εταιρεία συμμετοχών του ομίλου Βιοχάλκο στο Βέλγιο). Τον Δεκέμβριο 2016, οι εταιρείες Σωληνουργία Κορίνθου Συμμετοχών και Ελληνικά Καλώδια Συμμετοχών απορροφήθηκαν από την εταιρεία Cenergy Holdings με έδρα το Βέλγιο.

Επισημαίνουμε ότι μία εκ των μεγαλύτερων βιομηχανιών σοκολάτας του Βελγίου με πολύ μεγάλη διεθνή παρουσία, η Leonidas, είναι ιδιοκτησίας ελλήνων ομογενών του Βελγίου. Τα τελευταία χρόνια δραστηριοποιούνται στην βελγική αγορά στον κλάδο του λιανεμπορίου, η εταιρεία φυσικών καλλυντικών Korres, η οποία διαθέτει κατάστημα σε κεντρικό σημείο των Βρυξελλών, αλλά παράλληλα έχει επιτύχει διανομή των προϊόντων του σε μεγάλο αριθμό φαρμακείων. Η στρωματοποιία και εταιρεία ειδών επίπλωσης και σπιτιού COCO-MAT διαθέτει κατάστημα στην Αμβέρσα.

Η ελληνική βιομηχανία ειδών επίπλωσης γραφείων Δρομέας, εγκαινίασε στα τέλη του 2015 μεγάλο κατάστημα σε προάστιο των Βρυξελλών. Η Δρομέας είναι μεγάλος προμηθευτής επίπλων της Ευρ. Επιτροπής και άλλων ευρωπαϊκών οργάνων. Το τελευταίο διάστημα δραστηριοποιείται και στην βελγική αγορά. Η εταιρεία ERGON διαθέτει κατάστημα λιανεμπορικής διάθεσης τροφίμων, το οποίο συνδυάζει την παροχή υπηρεσιών εστίασης με την πώληση υψηλής ποιότητας ελληνικών γαστρονομικών προϊόντων.

Η εισαγωγή ελληνικών τροφίμων πραγματοποιείται κυρίως από επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων, κάποιοι από αυτούς μέλη της ελληνικής ομογένειας. Το μεγαλύτερο μέρος των τροφίμων και ποτών που εισάγονται στο Βέλγιο προωθούνται κυρίως σε ελληνικά καταστήματα εστίασης. Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια περαιτέρω διάδοσης της ελληνικής γαστρονομίας στο Βέλγιο, μέσω διοργάνωσης επιχειρηματικών αποστολών, στοχευμένων εκδηλώσεων προβολής προϊόντων (π.χ. γευσιγνωσία οίνων), και οργανωμένη συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις (πρόσφατα μεγάλη ελληνική συμμετοχή στην έκθεση MEGAVINO στις Βρυξέλλες).

Υπάρχει μεγάλος αριθμός ελληνικών εστιατορίων σε όλο το Βέλγιο ενώ μερικά από αυτά ειδικεύονται σε υψηλού επιπέδου γαστρονομία και έχουν διακριθεί.

Το βελγικό τουριστικό ρεύμα προς την χώρα μας κινείται σε σταθερά υψηλά επίπεδα (περίπου 500 χιλ επισκέπτες ετησίως) με τον κύριο όγκο του να επισκέπτεται την χώρα μας στην διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών και κυρίως

μέσω μεγάλων βελγικών και διεθνών ταξιδιωτικών πρακτορείων. Καθόλη την διάρκεια του έτους διαφημίζονται ιδιαίτερα ελκυστικές προσφορές τουριστικών πακέτων προς την Ελλάδα σε προσιτές τιμές από τους ταξιδιωτικούς πράκτορες. Σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση τουριστών διαδραματίζει η ύπαρξη απ' ευθείας πτήσεων που εκτελούν αρκετές αεροπορικές εταιρείες προς ελληνικούς τουριστικούς προορισμούς.

3.Βελγικές επενδύσεις στην Ελλάδα.

Η πλειονότητα των βελγικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας αφορά κυρίως στον τομέα φαρμακευτικών προϊόντων.

Η σημαντικότερη βελγική επένδυση στην Ελλάδα είναι η εξαγορά της ελληνικής λιανεμπορικής αλυσίδας τροφίμων AB Βασιλόπουλος από τον βελγικό όμιλο DELHAIZE το 1992.

Το 2016, ο βελγικών συμφερόντων όμιλος Ravago εξαγόρασε την εταιρεία ΔΕΛΤΑ Χημική και στην συνέχεια εξαγόρασε το σύνολο των μετοχών της ελληνικής εταιρείας ΠΕΝΤΑΠΛΑΣΤ από την οικογένεια Αντωνάτου. Ανάμεσα στις σημαντικές επενδύσεις βελγικών εταιρειών στην Ελλάδα είναι η βιομηχανία πλαστικών Resilux η οποία διαθέτει εργοστάσιο παραγωγής πλαστικών υλικών συσκευασίας τύπου PET, στην Πάτρα. Επίσης η βιομηχανία σοκολάτας, ειδών αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής PURATOS η οποία διαθέτει παραγωγικές εγκαταστάσεις στα Οινόφυτα. Η Brown Holdings S.A διαθέτει μονάδα παραγωγής πλαστικών και χάρτινων υλικών συσκευασίας στην Θήβα (ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε.).

Βελγικές επενδύσεις υπάρχουν ακόμη στους κλάδους κατασκευών, εξορύξεων, τηλεπικοινωνιών, υπηρεσιών Logistics, καθώς και εμπορίου διαφόρων προϊόντων (ειδών διατροφής, ποτών, ενδυμάτων, μηχανολογικού εξοπλισμού, μεταφορικού εξοπλισμού, ελαστικών, συστημάτων κλιματισμού, ιατρικών και εργαστηριακών ειδών, φαρμακευτικών και χημικών προϊόντων – μεταξύ των οποίων το γραφείο της χημικής βιομηχανίας SOLVAY στην Αθήνα).

Επενδυτικό ενδιαφέρον για την χώρα μας έχει τα τελευταία χρόνια επιδειξει η διαχειρίστρια εταιρεία του βελγικού δικτύου φυσικού αερίου, Fluxys, η οποία είναι μέτοχος του αγωγού TAP με μερίδιο 19% και προτίθεται να επενδύσει σε έργα κατασκευής του ελληνικού τμήματος του αγωγού, ενώ συμμετέχει στην διαδικασία ιδιωτικοποίησης του ελληνικού δικτύου φυσικού αερίου (ΔΕΣΦΑ).

4.Συμπεράσματα - προτάσεις

Κατηγορίες προϊόντων οι οποίες έχουν ιδιαίτερη δυναμική και προοπτικές στην αγορά του Βελγίου είναι τα ελληνικά νωπά και μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα, τα τρόφιμα και ποτά. Οι συνολικές εξαγωγές αυτών των προϊόντων είναι

περίπου 74 εκατ. € και αποτελούν περίπου το 25% των συνολικών εξαγωγών μας προς το Βέλγιο. Ιδιαίτερη μνεία θα μπορούσε να γίνει για την αναπτυσσόμενη στο Βέλγιο αγορά βιολογικών προϊόντων, στο πλαίσιο της τάσης για υγιεινή διατροφή.

Τα δομικά υλικά έχουν σχετικά καλή επίδοση, με διακυμάνσεις, θα μπορούσαν να αποτελέσουν μία ακόμη κατηγορία προϊόντων με αυξητική τάση δεδομένου ότι η χώρα και κυρίως η περιοχή των Βρυξελλών έχει έντονη κατασκευαστική δραστηριότητα. Θα προτείναμε συμμετοχή ενδιαφερόμενων ελληνικών επιχειρήσεων στην ετήσια διεθνή έκθεση Batibouw (www.batibouw.com/en) μία από τις μεγαλύτερες εκθέσεις δομικών υλικών στην περιοχή.

Από πλευράς επενδύσεων, οι περισσότερες έχουν πραγματοποιηθεί από βελγικής πλευράς, με το μεγαλύτερο μέρος από υπηρεσίες και εμπόριο και λιγότερο τις παραγωγικές επενδύσεις. Η προσέλκυση πρόσθετων βελγικών κεφαλαίων στην Ελλάδα, μπορεί να πραγματοποιηθεί σε κλάδους όπως υψηλών τεχνολογιών, πληροφορικής, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, περιβαλλοντικών τεχνολογιών, βιοτεχνολογίας, νανοτεχνολογίας κ.α., αλλά και σε παραδοσιακά ισχυρούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας όπως ο τουρισμός και η βιομηχανία τροφίμων και ποτών. Το Βέλγιο μπορεί να αποτελέσει στόχο για την αγορά εξοχικής κατοικίας, καθώς η χώρα μας αποτελεί σημαντικό τουριστικό προορισμό για τους Βέλγους τουρίστες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν κάποια επενδυτικά funds που υπάρχουν στο Βέλγιο, καθώς και οι επιχειρήσεις venture capital, ορισμένες από τις οποίες βλέπουν με κατ' αρχήν ενδιαφέρον την ελληνική αγορά. Ωστόσο, οι περισσότεροι μεγάλοι βελγικοί επιχειρηματικοί όμιλοι προσανατολίζουν σήμερα το ενδιαφέρον τους περισσότερο προς τις αναδυόμενες αγορές της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής.

Όσον αφορά στην χώρα μας, η εικόνα της έχει δεχθεί πλήγματα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Παρά το γεγονός ότι το Βέλγιο είναι μία φιλικά διακείμενη στην Ελλάδα χώρα (δημοφιλής τουριστικός προορισμός, γνώση πολιτιστικής κληρονομιάς), ο επιχειρηματικός κόσμος του Βελγίου θεωρεί την χώρα μας σχετικά αυξημένης επικινδυνότητας, λόγω της οικονομικής αστάθειας αλλά και της πολυπλοκότητας των γραφειοκρατικών διαδικασιών.

Από την άλλη, η δυνατότητα διείσδυσης σε μεγάλες λιανεμπορικές αλυσίδες τροφίμων στο Βέλγιο είναι δύσκολη αφενός λόγω του εντονότατου ανταγωνισμού και αφετέρου λόγω της ύπαρξης μικρού αριθμού εισαγωγέων (στη πλειοψηφία τους μικρού μεγέθους ομογενειακές επιχειρήσεις) οι οποίοι, ενώ θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην προώθηση ελληνικών προϊόντων σε μεγάλα λιανεμπορικά καταστήματα, επί της ουσίας, οι περισσότεροι από αυτούς τα προμηθεύουν μόνο σε επιχειρήσεις εστίασης ελληνικών συμφερόντων. Συνεπώς είναι αναγκαία η συνεργασία μικρομεσαίων εξαγωγικών επιχειρήσεων ή/και εισαγωγέων ελληνικών

προϊόντων με σκοπό τη δημιουργία συνεργειών και οικονομιών κλίμακας για την τοποθέτηση ελληνικών προϊόντων σε μεγάλες λιανεμπορικές αλυσίδες.

Από τα ως άνω σημεία ανάλυσης, θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι η περαιτέρω ανάπτυξη των ελληνικών εξαγωγών στο Βέλγιο είναι εφικτή, ωστόσο η επίτευξη καλών αποτελεσμάτων σε βάθος χρόνου μπορεί να είναι αποτέλεσμα μόνο πρωτοβουλιών που θα τύχουν έρευνας (προσαρμογή προϊόντος / αξιολόγηση ανταγωνισμού/ ανταγωνιστική τιμολόγηση) και μακροπρόθεσμης επιχειρηματικής στρατηγικής (συνέργειες / δημιουργία οικονομιών κλίμακας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ

Χρήσιμες Διευθύνσεις στο Βέλγιο

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Rue des Petits Carmes 10, 1000 Bruxelles

Tel. : +322-5455500-01, 5455570, Fax: +322-5455585

E-mail: ambagre@skynet.be

Πρόεδρος: Ελευθερία Γαλαθιανάκη, Πληρεξούσια Υπουργός Α'

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Rue des Petits Carmes 6, 1000 Bruxelles

Tel. : +322-5455506-07, Fax: +322-5455508

E-mail: ecocom-brussels@mfa.gr

Προϊστάμενος: Αναστάσιος Παπαθωμάς Σύμβουλος Ο.Ε.Υ. Β'

ΒΕΛΓΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Président : M. Vassilis Akritidis, Partner, McGuireWoods LLP,

Rue des Colonies 56 - box 3, 1000 Brussels

Tel. : +32 2 629 42 53, Fax: +32 2 629 42 22,

E-mail : vakritidis@mcguirewoods.com

E-mail Δ.Σ. Επιμελητηρίου: info@ccbh.be

BUCEPHALOS – ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΒΕΛΓΙΟΥ

Président : M. Yiannis Dimas Vice-Président : Vassili Bousias

E-mail : info@bucephalos.org

HELLENIC FEDERATION OF ENTERPRISES (SEV)

Brussels Office

Ms. Irimi Pari, Permanent Delegate

Avenue de Cortenbergh 168, 1000 Bruxelles

Tel. : +322-2310053, fax : +322-2800891, e-mail : main@sevbxl.be 90

UNION OF HELLENIC CHAMBERS OF COMMERCE

Brussels Office

Ms. Eirini Konstantinidou, Director of the Representative Office in Brussels

Rue des Petits Carmes 6, 1000 Bruxelles

Tel.: +322-5455530, fax : +322-5455545, e-mail : eirini.konstantinidou.uhcci@skynet.be

ARGO – ΔΙΚΤΥΟ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ /ARGO- BRUSSELS HELLENIC NETWORK

Mr. Spyros Pappas, President of the Executive Committee
Rue Stevin 49 / 51, 1000 Brussels
Tel.: +322-2315704&5, Fax: +322-7064829,
e-mail: argo@argo-network.eu
<http://argo-network.eu/el>

GAIA EPICHEIREIN SA – Brussels Office

19 Rue Guimard, 1040 Brussels
+32 25134173 e tsiforou@c-gaia.gr
Κα Τσιφόρου

BRUSSELS EXHIBITION CENTER

Place de Belgique 1
BE – 1020 Brussels
T +32 2 474 82 63
F +32 2 474 83 90
URL : <http://www.brussels-expo.com>,
E-mail: sales@brussels-expo.com

FLANDERS INVESTMENT & TRADE - GOVERNMENT OF FLANDERS - BELGIUM

Koning Albert II-laan 37, 1030 Brussels
Tel. : +322-504 87 11
Web site: <http://www.flandersinvestmentandtrade.com/en>
Chief Executive Officer: Claire Tillekaerts
Marnix Bierlin
International Business Department
Phone: +322-504 87 43
E-mail: marnix.bierlin@fitagency.be
Isabel De Beenhouwer Project Manager Europe
Phone: +32 2 504 88 74 Fax: +32 2 504 88 70
E-mail: isabel.debeenhouwer@fitagency.be

**WALLONIA EXPORT & INVESTMENT (AGENCE WALLONNE A
L'EXPORTATION ET AUX INVESTISSEMENTS ETRANGERS)**

Place Saintelette, 2 1080 Bruxelles

Tél : +32 2 421 82 11

Fax : +32 2 421 87 87

Web site : <http://www.awex.be/fr-BE/Pages/Home.aspx>

E-mail: mail@awex.be

Mme. Pascale Delcomminette, Administratrice Générale,

tel.: +322-4218590, 4218310, 4218614 91 fax: +322-4218342

e-mail: p.delcomminette@awex.be

BRUSSELS INVEST & EXPORT

Avenue Louise 500/4 1050 Brussels

Tel : +32 (0)2 800 40 63 Fax : +32 (0)2 800 40 01

Web site: <http://www.investinbrussels.com/en> E-mail: info@brusselsinvestexport.be

Mr. Guy Van Eyck, Project Manager & Inward Investment Coordinator for Northern,
Central & Eastern Europe, tel.: +322-800 40 63

FEDERATION DES ENTREPRISES DE BELGIQUE - FEB ASBL

Rue Ravenstein 4

B-1000 Bruxelles

Tél. +32 2 515 08 11 Fax +32 2 515 09 99

Présidente : Michelle Sioen

Tél.: +32 2 515 08 71 Fax : +32 2 515 09 61

E-mail : ivn@vbo-feb.be

Administrateur Délégué : Pieter Timmermans

Tél.: +32 2 515 08 42 Fax: +32 2 515 09 25

E-mail: cva@vbo-feb.be

Web site: www.vbo-feb.be

BECI - CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY BRUSSELS

Avenue Louise 500 1050 Brussels

T +32 (0)2 648 50 02 F +32 (0)2 640 93 28 info@beci.be www.beci.be

Mr. Thierry Willemarck,

President Mr. Olivier WILLOCX, Administrateur Délégué

Mr. Jean-Philippe Mergen,

Director Export, Enterprise Europe Brussels,

tel.: +322-2100177, fax: +322-6409328, e-mail: jpm@beci.be

INVEST IN BELGIUM

Web site : www.business.belgium.be

NATIONAL BANK OF BELGIUM

Boulevard de berlaimont 14, 1000 Belgium,

Tel: +3222212111

E-mail: info@nbb.be web site : www.nbb.be

BNP Paribas Fortis

Montagne du Parc, 3

1000 Bruxelles

phone : +32-2-762 20 00, fax : +32-2-565 42 22, <https://www.bnpparibasfortis.be>

BELFIUS

Boulevard Pachéco 44

Bruxelles - BE 1000

Belgium

Tel.: +32 2 222 11 11

URL: <http://www.belfius.be/>

ING Belgique SA

Avenue Marnix 24

Bruxelles - BE 1000

Belgium

Tel.: +322 547 21 11, fax: +322 547 38 44, e-mail: info@ing.be, Agence Bruxelles - Sablon:

Rue de la Régence 20, 1000 Bruxelles, tel. : +322-5005940, fax : +322-5005948, e-mail :

bru.sablon-zavel@ing.be

URL: <http://www.ing.be/>

KBC Bank NV

Avenue du Port 2

Bruxelles - BE 1080

Belgium, Tel. + 32 (0)2 429 40 51, e-mail : investor.relations@kbc.com

URL: <https://www.kbc.be/>

Société Générale

Private Banking, Rue des Colonies 11

Bruxelles - BE 1000

Belgium, Tel. : +322-5110206,

URL: <http://www.societegenerale.com/>

Deutsche Bank S.A.

Avenue Marnixlaan 17

Bruxelles - BE 1000

Belgium, Tel.: +322-551 6511, fax: +322-551 6666

URL: <https://www.db.com/belgium/>

Beobank NV/SA (CMNE Belgium)

Generaal Jacqueslaan 263 /G

1050 Ixelles

URL: <https://www.beobank.be>

GROUPE CRELAN

Boulevard Sylvain Dupuis 251

1070 Bruxelles

Tel.: +322-5587111, Fax: +322-5587633

URL: <http://www.crelan.be>,

E-mail: info@crelan.be